Revisjon Midt-Norge

Økonomisk bærekraft

Folldal kommune

9. november 2026

Marie Husøy Sæther

ØKONOMISK BÆREKRAFT

Økonomisk utvikling som ivaretar dagens behov uten å redusere framtidige generasjoners mulighet til å ivareta sine.

Økonomisk bærekraft er resultatet av beslutninger om tjenester, investeringer, ressursbruk og gjeld over tid.

ØKONOMISK BÆREKRAFT

Kommuneloven stiller tre grunnleggende krav til kommunenes økonomiforvaltning som kan knyttes til prinsippet om økonomisk bærekraft

Kommuneloven

§ 14-1

3 ledd

Ivaretar Folldal kommune kommunelovens grunnleggende krav til økonomiforvaltning?

1

Økonomisk handleevne

Kommunen skal ivareta økonomisk handleevne over tid.

2

Samordnete og realistiske planer

Planene skal koble mål, prioriteringer og ressursbruk. Og bygge på realistiske beregninger.

3

Forsvarlig finans- og gjeldsforvaltning

Finansiell risiko skal holdes på et forsvarlig nivå.

Problemstillingen er forankret i kommuneloven § 14-1.

I tillegg legger organiseringen av budsjettprosessen til rette for kommunens økonomiplanlegging.

Hvorfor er organiseringen av budsjettprosessen viktig?

Kommuneloven fordeler ansvar mellom politisk og administrativt nivå. Prosessen må sikre at ansvar, oppgaver og tidsfrister blir ivaretatt.

Administrasjonen utreder

- samler grunnlagsdata og utreder konsekvenser
- samordner behov, tiltak og økonomiske rammer
- utarbeider et forsvarlig beslutningsgrunnlag

Kommunestyret prioriterer

- fastsetter regler for finans-, gjelds- og økonomiforvaltningen
- angir politisk retning og gjør prioriteringer
- vedtar økonomiplan, årsbudsjett og finansielle måltall

Administrasjonen gjennomfører

- gjennomfører vedtak
- følger opp økonomi, mål og avvik
- rapporterer slik at kommunestyret kan korrigere kursen

Kommuneloven

§ 5-3: kommunestyret er øverste organ • § 13-1: kommunedirektøren har utrednings- og gjennomføringsansvar • § 14-2: kommunestyret skal selv vedta sentrale økonomiske styringsverktøy

- § 25-1: organisering, rutiner og ansvar skal beskrives

ORGANISERING AV BUDSJETTPROSESSEN

Tydelige rammer og ansvar

- Økonomi- og finansreglement er vedtatt.
- Roller og budsjettansvar er beskrevet.
- Budsjettprosessen har en detaljert tidsplan.
- Politisk nivå involveres gjennom året.

Dialogkonferanse

- Dialogkonferanse etablert tidlig i prosessen.
- For lite tid og anledning til å drøfte i dialogmøtene.
- Politiske prioriteringer og signaler kommer sent i prosessen.

1 IVARETA ØKONOMISK HANDLEEVNE OVER TID

Finansielle måltall, gjeldsbelastning og synliggjøring av økonomisk utvikling i kommunestyrets beslutningsgrunnlag

Finansielle måltall er vedtatt, i tråd med anbefalinger og gir retning

- Finansielle måltall er vedtatt og ligger på nivå med nasjonale anbefalinger.
- Økonomiplanen viser en planlagt utvikling med bedre driftsresultat, større disposisjonsfond og redusert gjeld.
- Utvikling er vist sammen med måltall (styringsverktøy).
- Kommunen har redusert gjelden siden 2024 og begrenset nye investeringer.

Beslutningsgrunnlaget kan gi et tydeligere bilde av den økonomiske utviklingen

- Måltallene mangler, brukes ikke tydelig og konsekvent, eller er lite forklart i flere dokumenter som ligger til grunn for budsjett og økonomiplan.
- Utviklingen vises ofte i tabeller og figurer uten forklaringer.
- Bildet av utviklingen i gjeldsgrad i økonomiplanen bygger på en annen beregning enn årsregnskapet og det vedtatte måltallet.
- Årsberetningen drøfter i liten grad gjeldens betydning for økonomisk handleevne over tid.

Tall, tabeller, figurer og de økonomiske sammenhengene må forklares, slik at kommunestyret ser hvordan gjeld, finansutgifter, driftsresultat og fond påvirker framtidig handlingsrom. (Se også Riksrevisjonen, 2015)

Kilde: Forvaltningsrevisjonen «Økonomisk bærekraft», kapittel 3.1–3.2.

Økonomisk utvikling i økonomiplanperioden 2026-2029

Gjeldsgrad (% av brutto driftsinntekter)

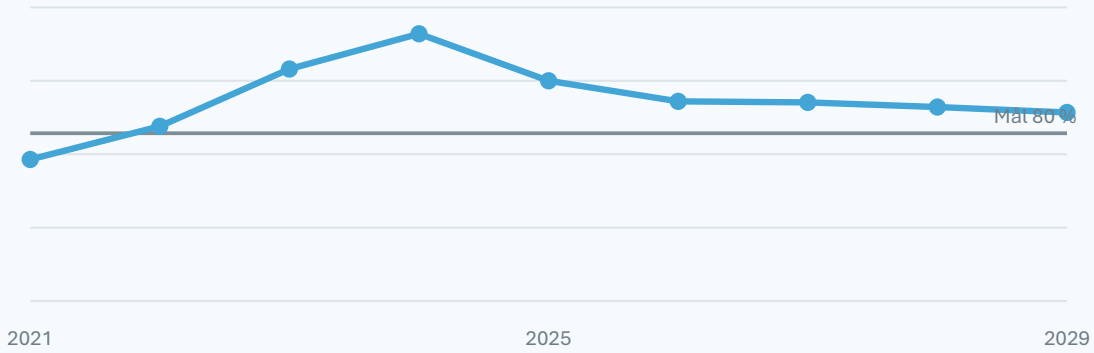

Netto driftsresultat (% av brutto driftsinntekter)

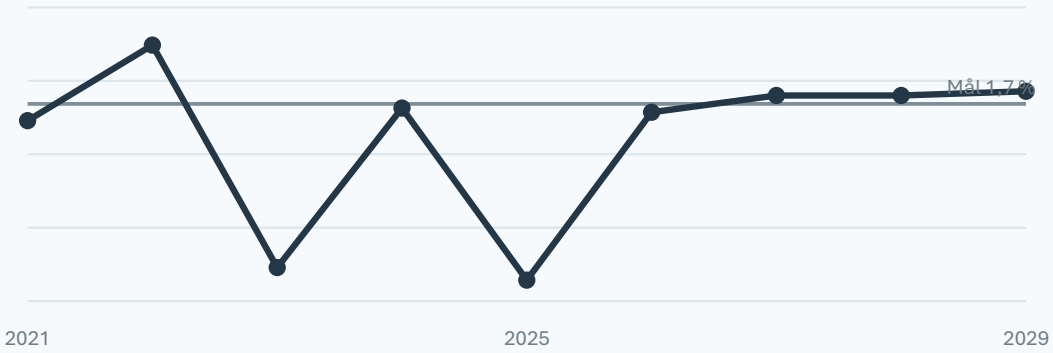

Disposisjonsfond (% av Brutto driftsinntekter)

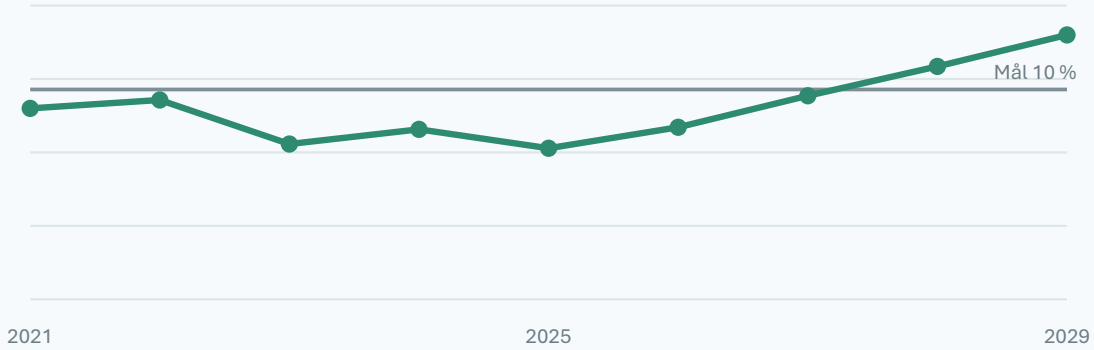

Planlagt utvikling mot 2029

- **Gjeldsgrad:** 89,9 % (mål 80 %)
- **Netto driftsresultat:** 2,0 % (mål 1,7 %)
- **Disposisjonsfond:** 12,6 % (mål 10 %)

Kommunen planlegger å styrke handlingsrommet, men gjelden forblir over måltallet.

2 SAMORDNETE OG REALISTISKE PLANER

For å lykkes med den planlagte økonomiske utviklingen må kommunen ha samordnete planer, som bygger på realistiske beregninger av kostnader, behov og utvikling i kommunen fremover.

Koblingen mellom mål og ressursbruk kan bli tydeligere

- Det er en strukturell sammenheng mellom samfunnsplanen og økonomiplanen.
- Få mål og strategier er tydelig videreført til konkrete tiltak og prioriteringer.
- Det er lite synlig hvordan ressursbruken skal bidra til å nå målene.

Flere framtidige behov kan synliggjøres bedre

GODT GRUNNLAG

- anerkjente kilder og beregningsmåte for anslag
- befolkningsframskrivinger
- omstilling i oppvekst (i tråd med befolkningsutvikling)

KAN STYRKES

- enkelte usikre utgiftsposter – underbudsjettert?
- vedlikeholdsbehov og ubenyttet bygningsmasse - formuesbevaring
- framtidige inntekter og beredskapsbehov

Planene har en strukturell sammenheng. Sammenhengen mellom mål, prioriteringer og ressursbruk kan synliggjøres bedre. Fremtidige (større) kostnader er ikke fullt ut kartlagt, og kommunen mangler oversikt over vedlikeholdsetterslep.

3 FORSVARLIG FINANS- OG GJELDSFORVALTNING

Finansreglement

- Kommunestyret har vedtatt finansreglement
- Kommunen har sørget for at er uavhengig instans har vurdert om finansreglement er i samsvar med relevante lovkrav og forskrifter.

Finans- og gjeldsforvaltning

- Gjeldsgrad
- Rentebinding

Gjeld og renter utgjør en risiko for kommunens økonomi

105 %

gjeldsgrad i 2025

90 %

av gjelden hadde flytende rente

80 %

kommunens måltall for gjeldsgrad

Høy gjeldsgrad kombinert med stor andel flytende rente begrenser handlingsrommet.

Kommunen har redusert gjelden siden 2024 og begrenset nye investeringer. Tiltakene trekker i riktig retning, men renteeksponeringen gjør økonomien fortsatt sårbar.

KONKLUSJON

Folldal kommune ivaretar delvis kommunelovens grunnleggende krav til økonomiforvaltning.

Anbefalinger

På bakgrunn av funn og vurderinger i rapporten har revisor følgende anbefalinger:

Kommunen bør:

- vurdere å utvikle dialogmøtet som arena for et tidlig møtepunkt i budsjettprosessen
- sørge for tilstrekkelig informasjon om kommunens økonomiske utvikling og stilling og gjeldsbelastningens påvirkning på økonomien i økonomiplan, årsbudsjett og årsberetning
- styrke sammenhengen mellom kommunens planer
- kartlegge framtidige kostnads- og investeringsbehov, særlig relatert til vedlikehold
- vurdere om kommunens renteavtaler på lånegjeld bør endres for å redusere finansiell risiko.